

*П.А. Холопова, В.І. Шульгіна, доктор філол. наук
(Національний авіаційний університет, Україна)*

Роль ЗМІ та Ради Європи як суб'єктів забезпечення захисту прав людини

Захист прав людини є одним з головних завдань сучасного світу, де виникає все більше викликів і загроз. Рада Європи та Європейський парламент є двома важливими суб'єктами, які здійснюють дії щодо забезпечення захисту прав людини в Європі та за її межами.

Рада Європи Міжнародна організація, створена у 1949, її мета – пропаганда принципів парламентської демократії і прав людини, сприяння співпраці, а також суспільному й економічному розвитку держав-членів. Члени: спочатку 10 західноєвропейських держав, у 1995 — 39 держав [3, с. 279]. Європейський парламент один з органів (інституцій) ЄС складається з членів, обраних урядами всіх країн-учасниць Європейського союзу, оскільки ця функція виконується спільною Комісією та Радою.

Права людини – права, які має людина як жива істота. Термін «права людини» почав відігравати важливу роль тільки в цьому столітті. Поняття прав людини відображає незмінні та нечутливі до змін умов людські цінності, що є необхідними для людського розвитку та добробуту. Ці права включаються в міжнародні документи. Термін захист прав людини означає захист цих прав від порушень, які можуть бути здійснені державою або приватними особами. Захист прав людини може здійснюватися за допомогою правових засобів, таких як судові процеси, адміністративні заходи та інші [3, с. 280].

Дослідниця Л. Фалалєєва зазначає, що до структурних елементів системи права РЄ наявні різні підходи, серед яких виокремлюються: договірне, «м'яке», звичаєве та прецедентне право РЄ; матеріальне і процесуальне право РЄ. Принципи права РЄ служать засадничими нормами, що визначають зміст правотворчої та правозастосовної діяльності РЄ і держав-членів [4, с. 57]. Першим документом є Загальна декларація прав людини, яка була прийнята в 1948 році та містить 30 статей, в яких закріплені права та свободи, що повинні бути гарантовані кожній людині. Цей документ став основою для наступних міжнародних документів [1, с. 21]. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, що був прийнятий в 1966 році, встановлює стандарти захисту громадянських та політичних прав людини, таких як право на свободу думки, совісті та віри, право на вільне вираження думок та право на справедливий суд.

Дослідниця Мельник О. Г. каже, права і свободи у Європейському Союзі гарантують інституційні, процесуальні та матеріальні заходи. До інституційних гарантій відносять судовий захист та позасудові механізми захисту такі як Омбудсман Європейського Союзу, Комісія, Європейський контролер із захисту даних, Загальний контрольний орган у межах Європолу, дипломатичні та консульські представництва держав-членів у третіх країнах. Процесуальні ж гарантії містять: право особи на справедливий і публічний

розгляд її справи протягом розумного часу незалежним і неупередженим судом; право на правову допомогу [4, с.42].

Останній документ, Європейська соціальна хартія, містить соціальні права, такі як право на працю, охорону здоров'я, соціальне забезпечення та освіту. Цей документ був прийнятий Радою Європи в 1961 році і переглядався у 1996 році. Європейська соціальна хартія є важливим інструментом для забезпечення соціальних прав у країнах-членах Ради Європи.

Науковиця Демчак О. каже, слід згадати про декілька застережень. Приєднання ЄС до Європейської конвенції не є автоматичним, бо такий процес вимагатиме одностайного схвалення усіма державами-членами угоди про приєднання до Європейської конвенції, а також схвалення такої угоди Європейським парламентом й кваліфікованою більшістю в Раді [1, с. 193].

Отже, інтернаціональні документи про права людини є важливими інструментами для забезпечення рівності та справедливості у світі. Вони допомагають захистити громадянські, політичні, економічні, соціальні та культурні права людини. Такі документи сприяють підвищенню свідомості людей про їх права та обов'язки, та допомагають у будівництві сильних та стійких демократичних інститутів у країнах.

Дослідник В. А. Завгородній підкреслює, проте, аналіз звітів Уповноваженого у справах ЄСПЛ за 2015-2020 роки, у яких неодноразово акцентувалося на системних причинах порушення конвенційних прав і свобод людини, вказує, що зазначений вище перелік органів державної влади потребує розширення та включення до нього Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, працівники яких є потенційними порушниками конвенційних прав і свобод людини [2, с. 48]. Це вказує на необхідність розширення переліку органів державної влади, які залучаються до механізмів захисту прав людини. Включення Національної поліції, Міністерства внутрішніх справ та Державної кримінально-виконавчої служби до цього переліку може сприяти покращенню ситуації та забезпечити більш ефективний контроль над дотриманням прав і свобод громадян.

Визначення термінів та понять допомогло уточнити та зрозуміти базові концепції та ідеї, пов'язані з захистом прав людини. Основні інструменти та механізми захисту прав людини були описані як ключові фактори у забезпеченні правової безпеки та захисту прав людини в Європі.

Особливу увагу було приділено ролі ЗМІ у забезпеченні захисту прав людини. ЗМІ грають важливу роль у популяризації та впровадженні прав людини, а також у створенні громадської свідомості щодо цього питання. ЗМІ допомагають у просуванні та викриванні порушень прав людини, а також у формуванні громадської думки та сприянні усвідомленню громадськістю важливості дотримання прав людини [1, с. 23].

Отже, захист прав людини є важливим фактором у сучасному світі, особливо в Європі, який потребує уваги та заходів щодо його забезпечення.

Законодавчі акти є важливими інструментами для захисту прав людини. Вони встановлюють правові норми та стандарти, які гарантують основні права та свободи кожної особи. У багатьох країнах існують

конституції, закони та інші правові акти, що визначають права людини і забезпечують їх захист.

Основні інструменти захисту прав людини включають міжнародні договори та конвенції, такі як Всесвітня декларація прав людини, Європейська конвенція про захист прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та інші. Ці документи встановлюють стандарти прав людини, які повинні бути дотримані всіма країнами-учасницями.

Механізми захисту прав людини включають судову систему, національні органи з прав людини, незалежні комісії та омбудсмени. Судова система забезпечує можливість оскарження порушень прав людини та розгляду справ у суді. Національні органи з прав людини відповідають за моніторинг, захист та просування прав людини в межах своїх країн. Незалежні комісії та омбудсмени виступають як незалежні органи, які розслідують порушення прав людини, надають поради та рекомендації, ініціюють зміни у законодавстві та забезпечують відшкодування постраждалим. Окрему увагу було приділено ролі ЗМІ у забезпеченні захисту прав людини. ЗМІ можуть виконувати важливу функцію інформування громадськості про порушення прав людини, звертати увагу на них та відстоювати інтереси людей у суспільстві. ЗМІ також можуть здійснювати контроль за діяльністю влади та нагадувати про необхідність дотримання прав людини.

Рада Європи та Європейський парламент є ключовими органами, які здійснюють діяльність у захисті прав людини в Україні. Їхній внесок у цей процес дуже важливий, оскільки вони мають значні можливості та ресурси, які допомагають вирішувати проблеми, пов'язані з порушенням прав людини в країні.

Одним з найбільш важливих напрямів діяльності Ради Європи є моніторинг та аналіз ситуації з правами людини в країнах-членах. Це включає проведення різноманітних досліджень та оцінок, зустрічі з представниками уряду та громадськості, а також підтримку розвитку демократії та правової держави. Рада Європи також надає правову допомогу та консультації з прав людини в країнах-членах.

У разі виявлення порушень прав людини, Рада Європи вживає різноманітних заходів, які можуть включати у себе звернення до уряду, запит до Міжнародного суду з прав людини, проведення розслідувань та інші заходи. Також, Рада Європи має програми допомоги, які підтримують громадські організації та правозахисники в Україні.

Європейський парламент також грає важливу роль у захисті прав людини в Україні. Він підтримує Раду Європи в її діяльності, зокрема, шляхом прийняття різних резолюцій та рішень, що стосуються захисту прав людини в країнах-членах.

У 2014 році Європейський Парламент ухвалив резолюцію, в якій закликав до суворих заходів з боку України та Росії для забезпечення дотримання прав людини в Криму.

Європейський Парламент також закликав Європейський Союз вжити конкретних заходів для захисту прав людини в Україні, зокрема щодо свободи слова та прав людини на мирні збори та демонстрації.

У 2018 році Європейський Парламент ухвалив резолюцію, в якій закликав до зміцнення захисту прав людини в Україні та засудив порушення прав людини, зокрема відносно корупції та дискримінації. Він також закликав український уряд до прийняття додаткових заходів для захисту прав жінок, національних меншин та ЛГБТ-спільноти в Україні.

Захист прав людини є однією з головних мет Європейської Ради та Європейського Парламенту. У цій роботі ми досліджували теоретичні аспекти захисту прав людини в Європі та роль ЗМІ у цьому процесі. Також ми розглянули діяльність Ради Європи та Європейського Парламенту у захисті прав людини в Україні.

Захист прав людини є необхідним елементом будь-якої демократичної системи. Рада Європи та Європейський Парламент відіграють важливу роль у забезпеченні захисту прав людини в Європі та Україні. Зокрема, вони використовують різні механізми, такі як резолюції та конвенції, для засудження порушень прав людини та створення законодавчих рамок для їх захисту.

Отже, Захист прав людини вважається основоположним принципом усіх демократичних суспільств, тому важливо, щоб усі зацікавлені сторони займалися цією проблемою. Рада Європи та Європейський парламент відіграють важливу роль у забезпеченні захисту прав людини в Україні та в інших країнах, оскільки їх робота базується на високих міжнародних стандартах. Вони надають технічну та фінансову допомогу, ведуть контрольну діяльність, підтримують і розвивають міжнародні договори та конвенції.

Під час дослідження понять та термінів, що стосуються Ради Європи та Європейського парламенту, виявлено, що Рада Європи є міжурядовою організацією, що об'єднує 47 держав-членів та працює над забезпеченням захисту прав людини, примиренням і співробітництвом у Європі. Європейський парламент, з іншого боку, є представницьким органом Європейського союзу, обраним громадянами Європейського Союзу, і має важливу роль у прийнятті законодавства та нагляді за діяльністю ЄС.

У ході розгляду основних інструментів та механізмів захисту прав людини було виявлено, що Рада Європи використовує такі інструменти, як Європейська конвенція про захист прав людини, Європейська соціальна хартія та Європейський суд з прав людини, для забезпечення захисту прав людини в Європі. Європейський парламент в свою чергу сприяє захисту прав людини через прийняття резолюцій, розглядання питань прав людини та контроль за дотриманням правових норм у ЄС.

Проведений аналіз діяльності Ради Європи та Європейського парламенту у захисті прав людини в Україні показав, що Рада Європи активно співпрацює з українськими органами влади, надаючи рекомендації та підтримку у сфері прав людини. Європейський парламент також відіграє важливу роль у підтримці України у захисті прав людини через прийняття резолюцій та підтримку європейських цінностей.

Список літератури

1. Кузьма В. Ю. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Ради Європи з Європейським Союзом. автореф. дис. ... канд. юрид. наук. національний університет «Одеська юридична академія». 2018. 52 с.

2. Мельник О.Г., Механізм захисту фундаментальних прав людини у європейському союзі: нормативні та правові гарантії забезпечення. *Юридичний науковий електронний журнал* № 4. 2022. С. 40-44.

3. Мельник О. Г. Нормативно-правові гарантії забезпечення та захисту фундаментальних прав людини у європейському союзі. Концептуальні засади механізму захисту прав людини: український та міжнародний контекст: кол. монографія. Біла Церква: БНАУ, 2022. С. 278-314.

4. Фалалєєва Л. А., Рада Європи та Європейський Союз: особливості правового статусу, узгодження стандартів право захисту. *Міжнародні відносини* № 48, 2017, С. 55-65.